

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Készíratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 8 frt, 1/4 évre 5 frt, 1 órára 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 9 frt, 1/4 évre 6 frt 50 kr., 1 órára 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 20 kr. Nyiltár sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Szellemidezés.

Budapest, október 29.

(v.) A tiltakozásnak, mint a nemzeti politika mentstörvényének, utolsó menedékének, végső eszközének, nincs jogosultsága normális időben, csak nagy történelmi válságok napjaiban.

Nagy elhatározás s még nagyobb önbizalom jele, hogy Apponyi a magyar nép élő tiltakozásának missziójára vállalkozott. Mert, értsük meg jól, ez nem szerep — első rangú színész szerepe, — hanem küldetés, amelyre Rákóczy Ferencz és Kossuth Lajoson kívül, csak a nemzeti párt vezérének volt bátorsága vállalkozni.

Rákóczy és Kossuth — ily fényes történelmi példaktól káprázott az Apponyi György fiának a szeme, mikor a lemondás politikáját a képviselőház pénteki ülésén nyíltan bejelentette. E fellépésével bebizonyította, hogy az alma néha megszesezik a fájától, mert a kancellárság eszmekörétől nagy ut van az élő tiltakozás messzi hivatásának gondolatáig...

Rákóczy Ferencz Rodostóban s előbb a franczia királyi udvarban élt, mint élő tiltakozás: amaz új államrend ellen, mely a magyar nemzet szabadságának romjain épült fel. Száz meg száz csatában torogott a hős fejedelem; és se hite, se kitartása, se reménye nem fogyatkozott meg, ha a hőzsemelemezés ellen harcolt. Mikor elvesztett minden, s a kurucvilág fényes legendája, mint egy elsüllyedt sziget, min-

denestül elmerült a szerencsétlen fordulatot vett események hullámaiban: csak akkor vált élő tiltakozássá mint hazátlan bujdosó.

Es Kossuth? Csaknem egy félszázadig élt önkéntes számkivetésben, csak haló pora kerülhetett vissza, hogy a haza földjében pihenje ki a hosszú élet fáradságait, mert a míg élt, utolsó lehetőséggel a független Magyarország csillagfutását követte tekintetével. A nemzet politikájával meghasonolva, a 67-iki kiegyezés híveivel úgy állott szemközt a század legnagyobb örege, mint örökös tiltakozás.

De ezek nagy emberek voltak s nagy nemzeti drámának voltak elbukott hősei. A nélkül, hogy le akarnánk vonni valamit a nemzeti párt vezérének nagyságából, annyit itt talán szabad konstatálni, hogy helyzete nem ugyanaz a Rákóczy Ferencz s a Kossuth Lajos helyzetével.

Mélységes béke csendes szürke napjaiban él Apponyi Albert, s így nagy nemzeti drámának hőse, csak még — ezután lehet. S megvalljuk, nem tudjuk felfogni, micsoda nagy oka lehet a feketesárga tisztí kardbojt megváltoztatása, s a harmadik katonai akadémia világszózó kérdései társaságában, az élő tiltakozást tenni meg, az egyedül üdvözítő nemzetipárti politika változhatatlan szegletkövének?

Kossuth Lajos fia haza hozta atyja temét és maga is itthon maradt. Ráállott Magyarország törvényes alapjára, mikor mandátumot fogadott el a nép kezéből, s mikor tagja lett oly pártnak, mely a ma-

gyar királyt — a ki egyszermind osztrák császár is — törvényes urának elismeri. Az inkompatibilitás, az örökös tiltakozás elvét, azt hittük, eltemették Kossuth Lajos halandó részeivel, mikor nevének és dicsőségének — tehát halhatatlan részének — örököse hazajött, s a hűségkürt letette a magyar hatóságok kezébe.

Kossuth Ferencz abban a reményben vállalt mandátumot, hogy pártja politikájának megnyeri az ország többségét, de meg fogja nyerni a magyar király szívet is. Az ország legszélsőbb pártjának minden vezére és organuma hiszi és vallja, hogy az ő politikájuk nem kormányképtelen s hogy mihelyt parlamenti többséggel rendelkeznek, a király, a kinek alkotmányos érzésében még ők is megbiznak, Ugron, Bartha vagy Justh urakat hívja fel, hogy kormányt alakítsanak.

S íme, a leányzó nem halt meg, csak alszik. Az örök tiltakozás szelleme feltámad, nem Kossuth Ferenczben, nem Ugron Gáborban, még csak nem is Hermann Ottóban s nem a szélső pártok valamelyikében; hanem feltámad, kibent? Abban az Apponyiban, a ki mindig a 67-iki kiegyezés talaján állott, a ki mint konzervatív kezdte el kecsgettető pályáját s a ki 1895. év október hó 25-én, mint a Goethe vigyázatlan bűvészinasa, oly hatalmas politikai szellemeket idézett fel, a Rákóczy-kortól eltanult varázsigével, sírjuk homályából, a melyeket aztán nem áll hatalmában megfékezni, vagy odvukba viszaküldeni akkor, mikor — mint már annyi politikai tévedésével történt — ennek is csak a késő megbánás könnyei kö-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Mese az öregfejú leányokról.

Írta: Kabos Ede.

Soha öregebb fejet, mint a Halmos Zsófiaké. Finom szalmaszin hajával, szivekbe lopódzó fényes szemével, piros ajkával és formás természetével öregebb feje volt, mint az édes apjának, a ki a felesége halálának ágyánál sirva fakadt s azóta valósággal gyermekké lett. De sirva fakadt és elvesztette ott a fejét az egész rozsánk, csak éppen Zsófiaké maradt erős és egy kis haloványan, de annál határozottabban mondotta temetés után:

Most pedig jöjjenek az ebédhez, mert a gyászolástól nem lehet megélni és enni kell! A szegény öreg Halmos azt képzelte, hogy a ki egyszer olyan járban volt a temetőben, mint ő: annak ugy kevés kedve van az ebédhez. A Zsófiaké testvéreiben is több volt a hajlandóság a sirásra, mint ahhoz, hogy ebédhez üljenek. De Zsófiaké már a sarkára állott és megmutatta, hogy átveszi az imént elhalt édes anyja helyét és azután ő lesz a család édes, akarata mindene. Szépen leültette a siratókat az asztalhoz és megéltette őket, mintha neki nem halt volna meg az ő megboldogta. Ő maga azonban nem evett egy falatot sem.

Es nem telt el három hét: az ő öreg feje kormányozta az egész családot. Az egyik este előszedett az almáriumból egy csomó

írást és kezébe adta az apjának, hogy másnap járjon el a hetekig megszakított üzleti dolgaiban. A másik este tudatta a kis öcsével, a kit a temetésre hazahoztak volt a városból, hogy reggel elkíséri valamelyik asztaloshoz, aki megfogja tanítani a maga mesterségére. A harmadik este pedig azzal lepte meg a két idősebb nővérét, hogy részletre beszerezte egy varrógépet s most már hozzáláthatnak a kenyérkeresethez.

Sőt világosabban is beszélt.

— Varrjatok össze magatoknak egy kis hozományt.

Az egész dolog olyan egyszerűen, olyan természetesen fordult, hogy senkinek sem jutott eszébe tanakodni, vajjon honnan veszi ez a leány azt az öreg fejet. Kezdte az apa folytatta a kis fiú s az idősebb két leány már természetesen találta, hogy engedelmességre kell Zsófiának. Olyan rendben is volt minden. A házzal senkinek sem kellett törődnie, délből betálaták az ebédet, este nem hiányzott a vacsora, vesződsége nem volt senkinek és mindent elvégzett Zsófiaké, az ő tizenhat esztendőj, kissé borzas öreg fejével. Es nyilván elég jól végezte, mert többek között meg volt vele elégedve a szomszédság is.

Ugy esett, hogy néha már az emlékeztükben is meghalványodott kissé az elköltözött anyja képe. Néha napján vidámság szökött a tiszta kis szobákba. Sőt fiatal emberek is mutatkoztak olykor, mert nagyon csinos madárka volt mind a három Halmos-

leány és eladó sorban is volt valamennyi. Epepésséggel oszálatos volt azonban, hogy milyen okosan, ravaszul rendezte a dolgokat Zsófiaké. A fiatal emberek valóságoslag úgy néztek, mint a másik két leány mamáját, neki köszönetet elsőben, hogy megnevésték és szívesen látta az ő fiatalos, bolondos udvarlásukat a testvérei körül. Zsófiaké ezt a tisztességet illő komolysággal vette és csak a fejét csóválva mosolygott, ha valamelyik fiatal ember elvetette a súlyot és valamivel tüesebben bókolt a — testvéreinek. Nem haragudott, csak éppen a mosolygásával figyelmeztette a leányokat, hogy nem kell ám mindent elhinni a legényeknek. Az édes anyja, ha még él, valószínűleg egészen ugy tett volna.

Mikor pedig elkövetkezett az ideje, hogy az egyik nővére sugni akart valamit az apjának és el akarta árulni, hogy korbát akadt az öreg Halmos szépen maga mellé hívta Zsófiakét és az öreg fejú leány volt, a ki döntő szót kimondotta. A minek következtése az volt, hogy a másik leány, a mikor hasonló bolondságra készült, már egyenesen Zsófiakéhoz fordult az ő édes titkához. Mintha az ő nagyjón látta volna tanácsot. Es Zsófiaké nagyon jó anya volt: nem akadékoskodott türelmesen és szívesen, teli szeretettel mondotta: — Ha szereted, menj hozzá.

Az öreg fejú leánynak még mindig finom, szalmaszin volt a haja, idősebb sem volt

zött érzi és szenvedni majd szomorú következményeit.

Tiltakozni . . . ez magában véve nem nagy dolog. Tiltakozunk egy rossz törvényjavaslat, a vita hevében rajtunk esett sértés, szavaink félremagyarázása és még sok mindenféle ellen. Még az ellen is tiltakozhatunk, hogy valaki, — nomina sunt odiosa, — nemzete Megváltójának tartsa magát, mikor egyáltalában nem az. Vagy jogosan tiltakozhatunk például az ellen, hogy az ékeesszólást tartsák az államférfi legbecesebb tulajdonságának, s nem az okosságát, mikor sokkal több ember tud szépen, mint okosan beszélni.

De »élő tiltakozás!« . . . ez a tiltakozás megtestesülése. Allandó, folytonos, soha meg nem szünő tiltakozás. Ez a fogalom azt teszi, hogy valaki nem esetrel-estire tiltakozik, hanem a tiltakozást politikai rendszerre teszi. Tiltakozás, mely eszik, iszik, járkál, lélegzik, alszik, kipihen magát s így mindig új erőt merít a tiltakozásra, szóval: *élő* tiltakozás . . . ennek már a fele sem tréa.

Az »élő tiltakozás!«: az elcsüggedésnek, a reménytelenségnek, a lemondásnak csak más kifejezése, alkotmányos, szabad országokban.

Hát abszolút kormányzat vasmarka alatt nyög Magyarország?

Nem törvény uralkodik nálunk, hanem önkény?

Nincs szabadság, csak ostromállapot? Nem a nép választja-e a képviselőket?

Nem a képviselőház többségének s a koronának harmonikus bizalmából ül-e helyén a kormány?

Nincs-e szólásszabadság? Nem szabad-e a sajtó? Politikai és sajtóvétségek dolgában nem esküdtszékek ítélenek-e?

Nincs-e száz meg száz módja annak, hogy az istentől megáldott politikusok rabbá tegyék a nemzet szívét, s a közvélemény hatalmas vérforgásába beleoltsák eszméiket? Biztosítva van-e örök időkre a kormányok élete?

Meg van-e írva a csillagokban, hogy Apponyi gróf soha sem lesz Magyarország kormányelnöke?

Ezeket kérdezzük a nemzeti párt vezérétől, a ki péntek óta »élő tiltakozás« akar lenni, mert, úgy látszik, a kibontakozásra más utat nem lát többé maga előtt. . . .

Tudjuk, hogy a nemes grófnak a politikai képek fejtegetésében rembrandti hajlamai vannak. Mikor Horvátországban a tuzók pártja tért foglalt, ő abban már »tartományok elszakadásának« világos jelét látta.

Mikor csapataink Boszniát megszállták, — azt hirdette: mindjárt megészbenünk a muszka.

Mert néhány választáson a többséget pártjának megszerezni nem tudta, — oly nemzetnek mondta a magyart, mely lelkesedni nem tud, melyet nemzeti ideálok nem hevitenek, a mely erkölcsiben megromolva, a hanyatló népekhez tartozik.

S mikor erős meggyőződésű, bátor férfiak az egyházpolitikába kezdtek, nem Apponyi mondott-e Cassandra-jóslatokat? Nem ő jövendölt-e égzendülést, földindulást, az államrend felbomlását, ha a kötelező polgári házasságot életbe léptetik? . . .

Bizony az ország állapota nem magyarázza meg, miért akar a nemzeti párt vezére »élő tiltakozás« lenni. Haladunk a köz és társadalmi élet egész mezején.

De ha az ország állapota igazán oly szomorú volna, aminőnek Apponyi gróf, jobb ügyhöz méltó buzgalommal hirdeti; ha ezer meg ezer veszedelem leselkednék a nemzetre az anyagi és szellemi haladás útjaiban; ha az erkölcsök romlása, a hazafias erények megfogyatkozása annyira megtámadná az ország fenmaradásának alapját, hogy az, — mint a kártékony állatoktól aláaknázott talaj — magamagától összeomlanék: akkor is mi volna a jó hazafiak kötelessége?

Dolgozni, élni, orvosolni, a szenvedélyeket felkorhácsolni, a veszendő országot lázba hozni és . . . felforgatni. A lemondás szerzetesi kötelességére tanítani polgártársait, s mint »élő tiltakozás« negatív eredményekre törekedni; a tétlenségnek, a keleti fatalizmusznak ígéit tanítani: ez a legutolsó hazafiai kötelességek

közül való, a haza veszedelmének napjaiban.

A tiltakozást hagyjuk akkorra, gróf ur, ha — minden elveszett.

Magyarország közállapota tehát nem fejt meg a nemzeti párt vezérének lemondását és kétségbeesését. Arany Jánosnak e két verssora talán inkább megmagyarázza:

Előtte a küsdés, előtte a pálya,
Az erőtlenség osügged, az erős megállja.

Az elcsüggedésnek, »élő tiltakozás« bejelentésének formájára és megokolására is van még szavunk, de ez már következő cikkünk tárgya lesz.

BELFÖLD.

Festetics Andor gr. földmivelésügyi miniszter, amint halljuk, elfogadta Miklós Odönnak a földmivelési miniszterium államtitkári állásáról való lemondását.

A közoktatásügy állapotáról szóló évi jelentést Wlassics miniszter, mint értesülünk, közelebb a képviselőház elé fogja terjeszteni. Az a hír, melyről egyes lapok is megemlékeztek, hogy a közoktatásügyi miniszter ez idén nem terjeszt ily jelentést az országgyűlés elé, hanem csak a jövő millennialis esztendőben, nem felel meg a valóságnak. A szokásos évi jelentésben ez idén is számot fog adni a miniszter a közoktatásügy állapotáról.

A vallás szabad gyakorlata.

— Bizottsági ülés. —

A képviselőház közoktatási bizottsága Molnár Antal helyettes elnöklése alatt tartott tegnapi ülésében tárgyalás alá vette a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslat még függőben levő részének tárgyában a képviselőházhoz intézett főrendi üzenetet.

Wlassics miniszter részletesen ismertetőt a főrendi ház üzenetének tartalmát, kiemeli annak nagy jelentőségét, hogy az egyéni vallásszabadság immár törvénybe fog iktattatni. Elismerésre méltó, ugymond, a főrendi ház, hogy a nemzet képviselőit e tekintetben négy ízben kifejezett óhajta előtt meghajolt.

Molnár Antal h. elnök tekintettel arra, hogy a főrendi ház módosításainak lényege teljesen megegyezik a bizottság által ismételve elfoglalt állásponttal, s hogy nagy érdekek fűződnek ama törvényjavaslatnak mielőbb törvényerőre való emelkedéséhez, indítványozza, hogy a bizottság a függőben levő szakaszok főrendi szövegezésének változatlan elfogadását hozza a Háznak javaslatba.

Sághy Gyula pártjának eltérő álláspontjára való tekintettel kéri annak jegyzőkönyvbe vételét, hogy a bizottság szótöbbséggel hozta meg a főrendi ház módosításainak elfogadása iránti határozatát.

Mezei Mór hozzájárul a főrendi ház szövegezéséhez, köszönetet mondván azért, hogy az 1868: LIII. tönök a felekezetek közötti kölcsönösségre vonatkozó rendelkezései minden bevett vallásfelekezetre kiterjesztetnek.

A bizottság többsége minden változtatás nélkül elfogadta ezek után a törvényjavaslat függőben levő részeinek főrendi ház szövegezését.

Wlassics miniszter az egyházpolitikai törvényjavaslatok a bizottságban való tárgyalásának befejezésével köszönetet mond a bizottságnak ama szívós kitartásért, melylyel a törvényjavaslatok elveinek diadalra juttatását elősegítette. A legmelegebb elismerésnek ad kifejezést, különösen a bizottság távollevő elnöke, Csáky Albin gróf irányában, a ki úgy is, mint a kormány volt tagja, ugymint a bizottság elnöke eme reformok létrehozása körül a legnagyobb érdemeket szerezte (Altalános helyeslés.)

Molnár Antal helyetteselnök a bizottság nevében csatlakozik azokhoz az elismerő szavakhoz, melyekkel a miniszter Csáky Albin gróf érdemeiről megemlékezett, a ki mély államtérftüi bölcsességgel kezdeményezte

huaz esztendősnél és egy kissé mégis megfakult. Ő volt az utolsó, a ki észrevette. A mikor az öreg Halmos egyszer — majdnem szentimentálisan — figyelmeztette, Zaófnka jóízűen kaozagott az apja szemébe:

— Te kis elégedetlen . . . Tán még fiatalabb mamát szeretnél?

Akkor már ő maga beleélte magát a mama szerepébe és valószínűleg nagyon különösnek találta volna, ha neki valaki szerelemről beszél. Még tán meg is ijedt volna, hogy hűtlenségbe esik, a mikor ismerles szót meghallgat. Már nem volt oda haza egyik nővére sem; az idősebbiknek már kicsiny babusgatni valója is volt. És az öreg fejű leány úgy járt el egyik menyecske-örvérével a másikhoz, mintha az anyjuk volna és pontos számadást várt mindegyiknek a boldogságáról. Az a pár hónapos baba meg egyszerűen az unokája volt. Nem akarta másnak szólítani. Eppen csak, hogy ódon divatu főkötőbe nem búj, a mikor a kis gyermekhez sietett.

Hallani sem akart róla, hogy ő férjhez menjen. A nővéreit egyszerűen megdorgálta, mintha valami illetlenséget követtek volna el, a mikor figyelmeztették, hogy valami fiatal ember érdeklődik iránta. Az apját pedig, ha az öreg — egyre gyakrabban — szentimentális hurokat pengetett, kinevette. Később pedig majdnem elszomorodott, hogy milyen fölélegesen nézik már őt, ha olyan sürgősen, minden áron akarnak tudni rajta. De azontul eltűrte, hogy parthiekről beszéljenek neki s legfőképpen azt engedte meg magának, hogy minden völegény-jelöltet tulságosan fiatalnak találjon.

— Hiszen majdnem gyerek — mondotta az egyikre, a ki tiz esztendővel volt idősebb nála.

Valami csodálatos finomság szívódott az arczába. Mintha vére sem volna. Se vágy, se gond nem torzította vonásait. Olyan volt, mint egy szent életű, igazi apóca. Az utozán megállította a gyermekeket és boldog volt, ha nem félték tőle, ha szívesen maradtak nála. Estendően kitült az ő kis öregével, a hófehér Halmossal, a ház elé és odacsalogatta a szomszédokból a gyermekeket. Es addig-addig játszott velük, a míg az öreg Halmos nagyon is elérzékenyedett és a szobájába sietett, hogy kisírja magát. Akkor utána ment.

— Apuskám!

Az öreg ur csak magához ölelte és meg-rázkódott kissé a visszafojtott könyvtől, de nem szólott. A friss esti szél valami távoli dal töredékét hozta magával a szoba csöndjébe és átölelte lágyan a két egymáshoz forrott természetet.

Az öreg fejű leány csöndesen suttogetta:

— Boldogtalan vagy?

— Mi lesz veled, ha meghalok? Csak épen téged lássalak egyedül, magadra hagyva? Te legjobb, legédesebb . . .

— Férjhez megyek, apuskám.

Es arra az idegenre, az ő leendő férjére gondolva, fanatikusan, szinte gyűlölettel fakadt ki:

— De ide jöjjön mihozzánk, mert én veled maradok, örökre, örökre . . .

eme reformokat s megvalósulásuk érdekében a legnehezebb viszonyoknak közepette is teljes kitartással, ritka következetességgel s nemes egyéniségéhez egészen méltó módon küzdött. Köszönetet mond továbbá a mostani kabinetnek s a kormány jelenlevő tagjának, a közoktatásügyi miniszternek is azért, hogy híven állásuk elfoglalásakor kifejtett programjukhoz ezeket a reformokat az elvek integritásának legkisebb sérelme nélkül diadalra juttatták. (Általános helyeslés.)

A bizottság javaslatának előadásával P a p p Géza bizatván meg, az ülés véget ért.

A francia kormány bukása.

Páris, október 28.

A képviselőház ellenzéke ma intézte a második heves támadást a kormány ellen, még pedig sikerrel. A déli vasut ügye és a Magnier-pör adott anyagot a támadásokra.

Ezek vitatása előtt Constant szocialista képviselő törvényjavaslatot nyújtott be a sztrájkoló munkások védelme ügyében. Választott bíróságokat követel, amelyekben két munkás és két községtanácsos foglaljon helyet.

Ezután Rouanet szocialista szólalt föl, hogy előadja interpellációját a déli vasut ügyében. Ezzel együtt tárgyalták a Chenest volt főügyész előléptetésére vonatkozó két interpellációt. Chenest tudvalevőleg a Magnier elleni elfogatási parancs hibás keletkezése által megakadályozta, hogy Magnier ellen kellő gyorsasággal lehessen eljárni.

Rouanet mindenképp a megvesztegetéseket általában jellemezte, továbbá a zsarolásokat, amelyek a déli vasut részvényeinek kibocsátásakor történtek. Az állami közigazgatás rettegett a leleplezésektől. Tíz hónapot mulasztott el, de nem nyult a déli vasut ügyéhez. Reinachot nem merték exhumálni, mert tartottak tőle, hogy nyilvánvalóvá lesz az öngyilkossága és mert akkor oly emberek lettek volna kompromittálva, akik a kormányhoz közel állanak. Magniert ugyan elítélték, amiért megvesztegetési összegeket elfogadott, de hol vannak azok, akik megvesztegettek? Magnier nem az egyedüli parlamenti tag, akit megvesztegettek. Roche képviselőre is rábizonyították a megvesztegetettséget. Miért hallgatott a kormány?

A déli vasut ügyére vonatkozó összes iratokat és könyveket be kell mutatni a parlamentnek, hogy meg lehessen állapítani kik vettek részt a bűnös üzelmekben. A kormánynak nincs joga ezt megtagadni, mert a déli vasut állami biztosításban részesül.

Rouanet e szavakkal fejezte be beszédét: — Megjön a nagy nap, amelyen a gyanúsítások légköre, amely most a kamarát megtölti, szét fog omlani. Azok az államok, amelyekben megvehetőség és korrupció honos, tönkremennek. Már 19 századdal ezelőtt a római köztársaságban is voltak ily állapotok, amikor választókat és választottakat megvásárolták; de a római szenátus végre összeesdedte magát. A kormány ne szalassza el most az alkalmat, amikor a kamara is megteheti ezt.

Ezután Bruder képviselő interpellálta meg a kormányt a főprokurátor elhelyezése ügyében és azt mondta, hogy semmivel sem lehet a megtámadott bírói kart jobban megvédelmezni, mint ha betekintést engednek a községeknek az aktákba.

Trarieux igazságügyminiszter lépett föl most a szószékre. Kijelenti, hogy regényeket beszéltek a kamarában, valótlanságokat hirdettek a szószékéről. A kormánynak eszé ágában sem volt, hogy Magniert szökni engedje, ami pedig a főprokurátort illeti, tény, hogy ez tévedett egy fontos ügydarab keltezésében, ami mindenesetre sajnálatos dolog, föl is függesztették emiatt és később egy

olyan állásba helyezték át, mely sokkal csekélyebb felelősséggel jár, mert végre is nem lehetett teljes figyelmen kívül hagyni azokat a jó szolgálatokat, melyeket a főügyész az államnak addig tett.

A miniszter ezután annak a 840,000 franknak a kérdését tárgyalta, melyet Reinach a Var-departementbeli helyiérdekű vasutak konzessziójának a déli vasutra való átruházásán nyert. Allitóltagos vegyesek címén 238,000 frank szerepel ebben, melyeknek hovatfordítása azonban a rendelkezésre álló aktákban és könyvekben nincs részletezve. Ez okból nem lehet az eddigiekben kívül még más személyeket is üldözöbe venni. A könyvekben csak két gyanus név fordul elő u. m.: Albert és Nael Blach. Ez utóbbi teljesen ismeretlen személy neve, az Albert vezeték nevet pedig nagyon sok szenator, képviselő, igazgatósági tag, pénzüember, hírlapíró és egyéb a nyilvánosságban szereplő személy viseli. Többen ezek közül már évek előtt meghaltak. A kormány ép most törvényjavaslatot készít elő, mely megtiltja szenatoroknak és képviselőknek a pénzületekben való részvételt.

E kijelentés után, mely a kamara általános tetszésével találkozott, Trarieux végre felhívja a kamarát, hogy ne tekintse és intézze el a szönyegen levő kérdést politikai szempontból, hanem pusztán a józan ész és lelkiismerete által vezéreltesse magát.

A vita következő része, a melyben több ellenzéki szónok vett részt, nagyon élénk volt. Jourdan kijelenti, hogy az a pár ezer frank, mely a parlament tagjainak zsebébe folyt, az államnak milliókba került.

Rouanet még egyszer szólt Reinach 840,000 frankjának hovatfordításáról. A kormány semmit sem akar tudni erről; elhalt emberekre háritanak most mindent, csak hogy az igazi bűnösöket elrejtessék és megmenthessék.

Végre több napirendet nyújtottak be. Rouanet azt indítványozta, hogy térjenek napirendre, de egyttal az összes bűnösök üldözöbe vételét és az ezen ügyre vonatkozó összes aktáknak a kamara elé való terjesztését követelte. Habert és Faure képviselők a napirendretérést és ezzel egyidejűleg az összes parlamenti tagoknak pénzületektől való eltiltását indítványozták.

Az összes indítványok fölolvása után Ribot miniszterelnök első sorban az egyszerű napirendretérést kérte a kamarától, de kijelentette hogy a kormánynak a Habert-Faure napirend ellen sincs kifogása.

Végre megejtették a szavazást. A Ribot által követelt egyszerű napirendet a kamara 406 szóval 105 szavazat ellenében elfogadta, anélkül, hogy a kormány a bizalmi kérdést fölvetette volna. Ezután Rouanet napirendjére szavaztak, mely a déli vasut ügyében az összes bűnösök üldözését és az összes aktáknak a kamara elé terjesztését követeli. A kamara 276 szóval 196 szó ellenében Rouanet határozati javaslatát is elfogadta, ami által a kormány e kérdésben 80 szavazattal kisebbségben maradt.

A miniszterek erre fölemelkedtek helyükről, elhagyták a kamarát és a köztársasági elnökhöz mentek, hogy beadják lemondásukat.

Faure köztársasági elnök elfogadta a kormány lemondását.

Képviselőházi körökben azt hiszik, hogy Bourgeois el fogja vállalni a kormány alakítását. Trarieux igazságügyminiszter a képviselőházban egy szocialista képviselő közbeszólására közölte, hogy a háznak a la-

pokban már közölt tagjain kívül Christofle képviselő a Credit Fonciére igazgatója, is részese a déli vasut syndikátusának.

IDÓJÁRAS.

Légnymás: reggel 7 órakor 766.4 milliméter, délután 2 órakor 766.4 milliméter. Némérések: reggel 7 órakor $0^{\circ} + 4.7$, délután 2 órakor $0^{\circ} + 10.8$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor N. 2, délután 2 órakor DK. 2. Felhőzet: reggel derült, délután többnyire derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 5 milliméter.

IDÓJOSLAS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 30. —

Változó felhőzet. — Száraz. — Hőemelkedés.

HIREK.

Október 30. Szerda. Róm. kath. naptár: Zenóbia. — Protestáns naptár: Zenóbia. — Görög-keleti naptár (október 18.): Lukács ev. — A nap két 6 óra 43 perceskor, nyugozik 4 óra 48 perceskor.

Szabadágharuzi emléktárgyak országos kiállítása (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délután 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— Rendkívüli városi közgyűlés lesz ma délután, mely négy órakor kezdődik. A rendkívüli közgyűlés tárgyai ezek: 1. A polgármester előterjesztése a lemondás következtében üresedésbe jött két választott törv. hat. bizottsági tagsági hely betöltésének elrendelése iránt. 2. Az országos szőlőoltványtelep részvénnytársaság és Leopold Mór kérvénye haszonbérlet átruházás engedélyezése s a haszonbérletnek 12 évre meghosszabbítása iránt. 3. Az Arad-Osánádi egyesült vasutak kérvénye a ménesvölgy dűlőben építendő vasuti állomáshoz szükséges területnek megvétele iránt.

Aradi tiszték előléptetése. A mai kelettel megjelent hivatalos lap kinevezései közt sok olyan van, mely őszinte örömmel s büszkeséggel töltheti el nemcsak az aradi tisztikar tagjait, de a város közönségét is, mert a legfelsőbb elismerést látja azon férfiak érdemeinek, kik részint városunk szülöttei, részint szeretetreméltó tulajdonaik folytán, ugy szólván, a város szívéhez nőttek. Oly őszinte tisztelet és páratlan ragaszkodás kevés emberhez fűzte még egy város közönségét, mint Aradot Buttykay Adám magy. kir. honvédsz. őrnagyhoz, kit kedves és finom egyénisége, lekötözö udvariassága és jeles katonai képzettsége valóban az aradi tisztikar gentryjévé tett. Az a kitüntetés, mely Buttykay Adám őrnagyot a lezredessé történt kinevezése alkalmával érte, csak növelheti ezt az igaz tisztelettel párosult rokonszenvet s lelkes örömmel tölti el mindazok szívét, kiknek csak egyszer is volt alkalmuk vele érintkezhetni.

A magyar királyi honvédség tényleges állományában kinevezettek továbbá I. osztályú századosokká: Müller Gyula és Fizek István II. osztályú századosok; főhadnagyokká: Naményi Zsigmond és Salos Iván hadnagyok; hadnagygyá: Stiff Oszkár hadapród tiszthelyettes.

A lovaságnál II. osztályú századosokká: kiskassai Oserépy György főhadnagy a varasdi 10. honvédhuzár ezredhez, zicsi és vásonkeői gróf Zichy Károly és Salamon Samu főhadnagyok; hadnagygyá: Mokry Jenő hadapród-tiszthelyettes. A honvéd tartalékban: Benedikty Imre honvédhadnagygyá. A honvéd orvosi tisztikarban I. osztályú ezredorvossá lépett elő: Virág László dr., az Aradon közkedveltségnek és tiszteletnek örvendő, derék fiatal II. osztályú ezredorvos.

Kölosönösen áthelyeztettek: klausenthali Nagy Tivadar őrnagy hadbíró a budapesti

helyőrségi törvényszéktől és Wagner Frigyes őrnagy hadbíró az aradi helyőrségi törvényszéktől.

— A csatornázási nagybizottság tegnap délután a városháza emeleti tanács termében Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester elnökele alast ülést tartott, melyen a bizottsági tagok nagy számmal jelentek meg. Az ülés egyetlen tárgya volt ama 53.000 frt kiutalványozása, melyet a VI. kereseti kimutatás összegéből tartott vissza a kisbizottság. A tegnapi ülésen a nevezett összeget a vállalkozóknak kiutalványozták.

— Az első vegyes házasság Aradon. Tegnap adtuk hírt arról a vegyes házasságról, melyet Kunágotán dr. Rosenberg Sándor aradi főrabbi áldott meg és ma már az első Aradon megáldandó frigyről írhatunk. Tegnap délután jelentette be az ifjú vőlegény Pártos Nándor irt. vallású szegedi nagykereskedő ebbeli szándékát dr. Rosenberg főrabbinak. Mintán Szegeden folyó hó 27-én a polgári házasságot megkötötték, most csupán azért, hogy egyházi áldásban is részesüljenek átjötték Aradra, mivel hazánkban eddig még csak az egyedi hitközségek, melynél a felvilágosodás szelleme derék főpapjának kezdeményezése folytán tért hódított. A bájos menyasszony bécsi születésű, római katolikus vallású, Killián Leopoldina. Csatörtökön, a hó 31-én délelőtt 11 órakor lesz a megáldásuk a helybeli zsinagógában. Az első vegyes házasság elé nagy várakozással tekintenek mindenfelé.

— Gaudernaack József számföldtől ezredes a gróf Hadik 3. sz. huszárezrednél, a 67. gyalogdandár parancsnokát, a király vesérsőre a gygylá léptette elő.

— Helyettes anyakönyvvezetők kinevezése. A m. kir. belügyminiszter Arad vármegye területén az a pateliki anyakönyvi kerületbe Lacsoy Béla irnokot; a mondorlaki anyakönyvi kerületbe Bozgan Sándor közgyámot; a mácsai anyakönyvi kerületbe Nagy József irnokot; a glogováci anyakönyvi kerületbe Lengyel Gábor irnokot; az eleki anyakönyvi kerületbe Hollosy Kálmán jegyzői irnokot anyakönyvvezető helyettesekké kinevezte s valamennyit a házassági anyakönyvvezetéssel és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbísta.

— Katonai körökből. A hivatalos lap tegnapi száma hozza, hogy a király Forinyák Gyula altábornagyot, a magyar kir. honvédség főparancsnokának adlatását lovassági tábornokká; a di Kovács György altábornagyot, a 6. hadtest parancsnokát s parancsnokoló tábornokot Kassán tábornaggyá legkegyelmesebben kinevezte. Továbbá nagyvombati Hubert András vezérőrnagyot a felülvizsgálat eredménye alapján, mint rokkantat, a nyugállományba helyezni elrendelte.

— Az „aradi ügy.” A néhány vidéki és több fővárosi lapban jogtalanul meghurozolt Csikós Alajos aradi ezredesről a fönti czímen ezeket olvassuk a „Szegedi Híradó”-ban: Más lapok után lapunkban is megjelent, Csikós aradi ezredparancsnokra vonatkozólag egy közlemény. Az azóta nem katonai körökből nyert teljesen megbízható értesülés szerint ama közlemény a tényeket elferdítve hozta: Mi, mivel később lapunkra, mint forrásra történt hivatkozással más lapok is közölték a hírt, készsággel tesszük erről jelentést és megemlítjük egyuttal, hogy az az affair, mely egyébiránt magánügy, augusztus elején keletkezett és hogy az azóta a felsőbb katonai fórumok által Csikós ezredesnek teljesen elégtételt adva, végleg elintéztetett.

— A negyedik osztályú kereseti adó. A pénzügyi kormányzat azt tapasztalta, hogy a törvény rendelkezéseinek helytelen értelmezése folytán azok az egyének, intézetek és hivatalok, akik s a melyek a keresetadó negyedik osztálya alá tartozó keresmények bevallására kötelezvék, nem bírnak kellő tájékozottsággal arról, mely illetmények szolgálnak az adónak alapjául. Nehogy a kincstár emiatt megrövidítésnek tétessék ki, szükségeknek találta a pénzügyminiszter újabban is kijelenteni, hogy az adókötelesek összes rendfűzetésüket, nyugkegy- vagy tiszteletdíjukat, szöveit mindazokat a járandóságokat, melyek az állásukkal egybekötött bármely néven nevezendő szolgáltatás fejében akár készpénzben, akár természetnyekben vagy egyéb járulékokban élveznek, a folyó évi állapot szerint, vagy ha az a folyó évre megállapítható nem lenne, az előző évi szerint fölvenni kötelesek a vallomásba. Eme bevallás alól azok az illetmények sem vétetnek ki, melyek az adóköteles véleménye szerint nem képezik az adóztatás tárgyát, mert annak megbirálására, vajon valamely készpénz- vagy természetnyebeli járandóság, avagy egyéb járuléka a keresetadó negyedik osztálya alá esik-e, vagy sem, kizárólag az adó kivetésére illetékes köszegék vannak hivatva.

— Kamarai gyűlés. Az aradi kereskedelmi és iparkamara ma délután 5 órakor teljes ülést tart, melyre a tagok figyelmét e helyen is felhívjuk.

— Az anyakönyvi kivonatok díja. Peres el Deszö belügyminiszter egyik leirata szerint az anyakönyvvezető díjat szedhet az anyakönyvi kivonatok után. Még pedig egyegy koronát, s ha a kivonat összeállításánál több évre kell visszamenni, minden év után egy fél koronát van joga kérni. Szegény emberekkel, előjáróságokkal szemben díjtalanul köteles a kivonatot kiállítani.

— Mucsal tempó. Arlejtés a városi nyomtatványokra ezimmel az aradi szélbali ujság tegnapi számában egy hírt hoz, melynek éle az „Aradi Nyomda Részvénytársaság” ellen irányul, mivel, hogy ez nyerte el a kérdéses vállalatot s nem a szélbali ujság nyomdája, a mely szintén erősen licitált. Megszoktuk és fel se vesszük már a szélbali ujságtól azt a mucsaite mpót, hogy a közöttünk levő, rengetegül nagy kollegiális szellem kifejezése-kép időközönként, mikor nincs más irnivalója, belénk köt, de azt már igazán komikusnak tartjuk, hogy csupa kenyéririgységből rosszul sikerült viczozeket mond a lapot kiadó nyomdára is, mivel ez esetleg jobban gyözte a konkurencziát, mint az ő nyomdájuk. Kár, hogy az „Arad és Vidéke” nem képviseltette magát a „Nagyvárad” jubileumán s az ezt követő hírlapírói értekezleten; ott tapasztalhatta volna, hogy a környékbéli városok hírlapírói mily kollegiális szellemben élnek s mennyire nem avatkozna bele a másik lap dolgaiba, pláne nyomdájának üzleti ügyeibe, melyhez utóvégre is semmi közük nincs. Csak ennyit akarunk mondani a legújabb mucsa-előzelődésre.

— Dr. Bassó Szegeden. Kossuth Lajosnak egykori orvosa Dr. Bassó a jövő hó 9-ikén Aradról Szegedre utazik Lendvay Sándor kíséretében. Mint értesülünk Dr. Bassó szegedi tartózkodása alatt Pálfi Antal vendége lesz.

— Pótvásár Gurahonczon. A kereskedelemügyi m. kir. minister megengedte, hogy az Arad vármegye területéhez tartozó Gurahoncz köszegben, a f. évi augusztus hó 19-dikére esett, de elmaradt országos vásár helyett, f. évi november hó 18-án pótvásár tartassék.

— Zichy Jenő újabb ekspediciója. Zichy Jenő gróf másodsor is elmegy a Kaukázusba, hogy tökéletesítse a kiállításra szánt gyűjteményét, mivel az első ekspedició alkalmával szerzett tárgyak részben elromlottak, részben egyáltalán ide sem érkeztek. Mielőtt azonban a Kaukázusba utaznék, legközelebb Berlinbe és Lyonba megy a gróf, hogy érintkezésbe lépjen Wirohow tanárral és Bastian

Adolfal, valamint a lyoni etnografiai muzeum igazgatójával, Schautre tanárral, mint a kik szintén tettek tanulmányokat a Kaukázusban. Bastian tanár, a berlini népműzeumi muzeum hírneves igazgatója, kaukázusi utjáról kiváló művet adott ki, melyben a magyarok eredetéről is nyilatkozik és e tekintetben műve igen figyelemreméltó kijelentéseket tartalmaz. Schautre tanár utolsó volt a kaukázusi utazók közül, ki utjáról szerzett tapasztalatairól a „Le Caucase et ses peuples” figyelmet keltett művében beszámolt. A gróf, mihelyt visszatér Lyonból — azonnal Tifliszbe utazik.

— A bratkoviczi huszárok ügyéhez. A mai legfelsőbb kihallgatáson egy elaggott gömörmegeyi ember is meg akart jelenni, de mert a formákat nem tartotta be, nem bocsátották a király színe elé. Az öreg neve Kacsóri, ki a bratkoviczi lázadó huszárokkal elfogott fia érdekében jött a királyhoz. A 78 éves öreg minden költség és irás nélkül indult el gyalogosan Rimassombaton, Losonczon, Balassagyarmaton át egész Váczig hol azonban lábai felmondták a szolgálatot s könyörtőlétből egy Gömörből a fővárosba igyekvő parasztkocsi hozta be. A jó öreg már 6 órakor reggel akart jelentkezni a kabinetirodában, míg azután egy ajtónálló szolga megmagyarázta, hogy 10 órakor jöjjen, a mikor pontosan meg is jelent, de irás nélkül. Az öreg parasztnak váltig magyarázattak, hogy kérvény kell kérelme előadására. Ez azonban így szólt:

— Megkövetem, nekem stemplire nincsen pénzem, meghallgat engem jó királyunk így is huszár fiam miatt, ki abban a fatornyos Galiciában van elzárva.

Kacsórit elutasították kérvényhiány miatt, ki könnyes szemekkel távozott a budai várból.

— Batthyány Lajos gróf törje. Batthyány Lajos gróf tudvalevőleg azzal akadályozta meg kötéllal való kivégeztetését, hogy a siralomházban torkát felmetszette s így aztán csak golyóval hajthatták végre a halálosítéletet. Az eddigi tudomás szerint a tört, vagy ollót, melyel torkát felmetszette, felesége, más források szerint pedig Bourget francia abbé oempészte volna be hozzá. Eötvös Károly, Károlyi Gábor grófról tartott emlékbeszédében új hiteles adattal állt elő. A tört a vértanuvá lett miniszterelnöknek sógornője, Károlyi György grófné oempészte be a siralomházba. A fehéryelű keresztalakú kis tör pengéjén az olasz egységért és függetlenségért küzdök jelszava: Hora et sempre! volt vésva. A tör kivégzés után visszakerült Károlyi György grófné birtokába, aki azt nagy kegyelettel őrizi.

—x— Lapunk mai számában megjelent Heckscher József hamburgi bankár sorsolási hirdetésére es uton is felhívjuk olvasóink figyelmét. E bankás jó hírnevet szerzett magának mindenütt pontossága, szigoru becsületessége által, miért is ajánljuk a nagyköszönségnek.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Felhívás. Az aradi tornaegyesület ruhatarából több tornaruha eltűnt; minek következtében az egyesület tagjait már egy izben felszólítottam, hogy a hiányok megállapítása céljából ruhaszekrényeket vizsgálják meg. Mintán e kérelemnek többen még nem tettek eleget, tisztelettel fölkérem a tornaegyesület azon tisztelt tagjait, a kik szekrényeket bérelnek, hogy a hiányok konstatálása végett ma este a tornasórán okvetlenül jelentkezni sziveskedjenek, mert különben az egyesület az elveszett ruhadarabokért a felelősséget el nem vállalja. Aradon, 1895. október 30. Nagy Sándor titkár-művezető.

(*) Meghívó. Az aradi 1848-49. honvéd egyet f. évi november hó 1-én pénteken délelőtt 9 órakor a városháza kis termében megtartandó közgyűlésre az összes egyleti tagok ezennel meghívotnak. Tárgy; 1. számvizsgáló bizottság jelentése. 2. a megválasztandó tisztek. 3. netaláni indítványok és 4. folyamodványok elintézése. Endes Dániel titkár, Gruber Ede helyettes elnök.

(*) Az „Aradi kereskedők köre“ által rendezendő — könyvviteli, és levelezési — esti tanfolyam iránt, — mint értesülünk — a kereskedő ifjak körében városszerte örvendős érdeklődés mutatkozik, miről a kör igazgatóságához érkezett számos megkeresés és beiratkozás tanuskodik; de méltán is, mert ezen szaktanfolyam valóban hézagot pótol és nagy hálaért ezen ifjakat a kereskedők köre iránt kötelezni, amennyiben lehetővé teszi nekik, hogy csekély anyagi áldozatok árán ezen, minden kereskedőre nézve megbecsülhetetlen tudományt elsajátíthassák. Figyelemre emeljük ennél fogva a kör tagjait, kik ezen tanfolyamra még beiratkozni akarnak, hogy ezen szándékukat legkésőbbijéig a kör igazgatóságával közöljék, vagy nevüket, a kör helyiségében kitett íven írják alá.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda (október 30.) A kis alamusszi, operetta. Csütörtök (október 31.) A bőregér, vígjáték. Péntek (november 1.) Délután fél helyárral: A molnár és gyermeke, népdrama. Este: Deborah, dráma.

Szombat (november 2.) Hrnady László, opera. Vasárnap (november 3.) Délután fél helyárral: Vasárnap délután, bohózat. Este: A tótleány, népszimfó.

Az ideges nők.

— október 29.

Nem kis feladattal kellett az aradi színházulat vígjátéki személyeinek megküzdnie, amidőn az „Ideges nők“ előadására vállalkoztak.

A különben erős vénával megírott vígjáték jelenetei diskkrét játékot és finom pointírozást kívánnak, másként vagy elvesztik hatásukat, vagy unalmasakká válnak.

A nézőtér közhangulata legszebben bizonyított, hogy a mi színészeink kivétel nélkül felemelkedtek arra a magaslatra, amelyen a vígjáték megjátszásánál állaniuk kellett.

Az ideges nők szerepe Bácsné, Angyal Ilka és Rónaszéki né kezében volt, kikhez szinte nem kis sikerrel csatlakozott pár jelenetével Hunyadiné.

Tompa Kálmán, Balassa, de legkivált Rónaszéki az összetanultságot igénylő darab egyes részeinek frappsans bemutatásával szolgáltak rá a dícséretre, mely egyébiránt a közönség megújuló tetszés nyilvánításába volt legméltóbban kifejezve.

A ház eléggé megtelt.

TÁVIRATOK.

Az új földmívelési államtitkár.

Budapest, október 29. (Saj. tud. táv.) Miklós Odön rezignált földmívelésiügyi államtitkár utódját keresik most és állítólag már meg is találták. Beavatottak szerint a jelölt Szily Pongrácz országgyűlési képviselő. Fiatal, de ambiciózus tagja a képviselőháznak és alapos ismerője és munkása a mezőgazdaságnak. Ha tényleg rá esik a választás, mert most még kombinációról lehet szó, a földmívelési kormányzat jó munkaerőt fog nyerni Szily Pongráczban.

Czernkovich nyilatkozata.

Budapest, október 29. (Saj. tud. táv.) Czernkovich horvát képviselő, ki a horvát nemzeti pártból kilépett, ma újból nyilatkozik, konkrét vádakat emelve a bán ellen. Kijelentette, hogy azon gyanúsítás, mintha a zágrábi botrányokat ő készítette volna elő, hogy a vele ellenséges lábon álló bánon magát megboszulja, aljas rágalom, mi nyilvánvaló abból is, hogy a zágrábi királynapi előtt levélben figyelmeztette Wekerlét a készülő botrányokra.

Bartha és Ugron.

Budapest, október 29. (Saj. tud. táv.) Az Eötvös-Polonyi, Ugron-Eötvös, Polonyi-Justh, Ugron-Justh, Bartha-Eötvös és Bartha-Justh, konfliktus újfent gyarapodott egygyel. Akik annyit és annyiszor martak másokat, végre összemarakodtak egymással is, Bartha összekapott Ugronnal. Es miután odáig ment immár a dolog, hogy a két székely torzsalkodása kiszivárgott a nyilvánosságra, ha tehát a két székely meghasonlásba tudott jutni, akkor bizonyos, hogy a szélbali konfliktusok sora ez időszerint még egygyel több: Bartha összemarakodott Polonyival is.

Előrelátható volt. Hiszen pár év előtt maga Ugron állította azt a bizonyítványt Polonyiról, hogy — összeférhetetlen. És ugyanakkor kiabálta Polonyi is Ugronról, hogy összetérhetetlen. Később ugyan kibékültek, de ma rajtuk is betelik, hogy az első véleményük a legigazabb: bizony összeférhetetlen mindkettő. A saját összeférhetlenségüket leplezték egy ideig, de leplezni csak úgy tudták, hogy elmartak minden elmarható embert: Eötvöst, Justhot és velük egész sorát a régi, vastagnyaku függetlenségieknek. Most elmartak Barthát is.

Következik tehát a tableau, s a nagy jelenet, amelyben — ugyszólván nincs körülöttük épenséggel már senki, — a főfő összeférhetetlenek egymást fogják elmarni. Pokoli jelenet lesz, igazán.

Ámbár úgy beszélnek, hogy ez a jelenet elmarad. De akkor ennek fejében kapunk egy másikat. Azt, hogy az összeférhetlenség e prototypusai új tanyát keresnek maguknak a marakodásra. Osszeolvadnak Apponyiékkel és a Szapáry-törökék kifejezetten klerikális elemeivel, állítólag hogy akció és kormányképes ellenzékké formálják magukat, tényleg azonban, hogy Ugronnak és Polonyinak legyen kit marnia továbbat is.

Ilyenek a szélbali auspiciumok e pillanatban. De azért a viláért sem olyanok, hogy meg lehetne bennük bizni. Lehet, hogy Barthát kapacitálják s Ugron kedveért még egyszer beveszi a pártelnökséget, sőt még azt is, ami leginkább megfekszi a gyomrát: az erdélyi klerikus egyetemet és a tulásba vitt klerikális szövetséget, ami most szétzavarta őket. De nincs kizárva, hogy Bartha már telítve van az explodálás, ami most bekövetkezett, a természet követelménye és tehát végleges és igazi explodálás.

Történjék azonban bármiként, ez az ő folytonos explodálásuk sok tanúsággal jár. Bemutatja őket, az elv, a hazafiság és honboldogítás kiváltságos lovagjait, aminők tulajdonképen és aminőknek mindig tudtuk és ismertettük őket.

A zágrábi tüntetés magyar deliquensei.

Budapest, október 29. (Saj. tud. táv.) A zágrábi tüntetés alkalmából a Calvin-teren és a környékén történt tüntetések vezetői fölött ma ítelt a székesfővárosi rendőség. Az első tüntetésnél előállított Sebés János, kolozsvári Kiss Ferenc és Zaitser József egyetemi hallgatókat Milto Hugó rendőrtanácsos fölmentette. Am a VIII. kerületnél előállított tüntetőket, akik a második demonstrációnak voltak részesei, Keresá nyi kapitány elítélte, még pedig kettőt tiz-tiz, hármat pedig öt-öt forint pénzbüntetésre közcsendháborítás miatt.

Az elítelt egyetemi hallgatók egy kivételével az ítéletben megnyugodtak.

Az Ugron-párt értekezlete.

Budapest, okt. 29. (Saját tud. táv.) A függetlenségi (Ugron) párt mai értekezletén Szederkényi bemutatta Barthának a pártelnökségről lemondó levelét. Elhatározták, hogy a legközelebbi ülésen fognak határozni felette. Si ma ismerteti a tápéi választás ügyét és bejelenti, hogy a legközelebbi ülésen interpellál. Végül folytatták a költségvetés tárgyalását.

Mascagni Aradon.

Budapest, október 29. (Saj. tud. táv.) A Parasztbecsület hírneves zeneköltője: Mascagni, a székesfővárosban állandó érdeklődésnek a tárgya. Ami természetes. Hogy azonban távirati rovatunkban is reflektálunk rá, ennek más az oka. Az, a mit ma Mascagni egy fővárosi lap munkatársa előtt kijelentett. Örömet fejezte ki, hogy Budapestre jöhetett és kijelentette, hogy ezzel magyarországi szereplése azonban még nem ért véget. A legnagyobb készséggel rándul le a vidékre is. Szeretné meglátogatni a vidék nagyobb városait, a többi között Aradot, Nagyváradot és Debreczent is, ahol természetesen alkalmat venne magának, hogy a közönség előtt bemutatkozzék. De természetesen ezt csak úgy fogja megtehetni, ha az illető városokból meghívást kap, hogy oda utazzék.

Czo fel! . . .

Budapest, október 29. (Saj. tud. táv.) A Magyarország ismét a parlament feloszlásával serkenti híveit tette. Gyöngén állhat sora a pártjának, ha ilyen radikális mediczinákra szorult. Szerinte Perczel újból felvilágosítást kért; a főispánoktól a szabadelvű párt kilátásairól.

Teologia fölavatás.

Kolozsvár, október 29. (Saj. tud. táv.) A református teológiai intézet fölavatására és egyuttal a konventon való részvételre Bánffy, ki az egyházkerületnek főgondnoka, szombaton ideérkezik. Továbbá itt lesznek: Wlassics, Zsilinszky, Leövey, Fenyvessy, Hegedűs, Tisza Kálmán, ki elnököl fog, Darányi, Vay és Degenfeld. A minisztereket a város közönsége fogadja s a polgármester beszédet tart. Másnap lesz a küldöttségek tisztelgése, a szabadelvű párt nagyobb küldöttséggel fog tisztelni.

Sikkasztó jegyző.

Miskolcz, október 29. (Saj. tud. táv.) Csizmadia János mezőkövesdi jegyzőt a kassai tábla könyvhamisítás és tizenkétezer forint elsikkasztásáért ötödfél évi fegyházra ítélte s ma Illavára kísérték.

A bán ünneplése.

Zágráb, okt. 29. (Saj. tud. táv.) A bán ma ideérkezett, ünnepélyesen és tömegesen fogadták. A bán palotában a nemzeti párt várta és üdvözölte, kérve hogy maradjon továbbra is vezérük. A bán megköszönte az ovatiót és reményét fejezte ki, hogy még sok sikert fognak elérni együtt.

Kilépett, mielőtt kizárták volna.

Zágráb, október 29. (Saj. tud. táv.)
A horvát nemzeti párt néhány nap óta foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy Czernkovich képviselő tagtársát, aki a magyar parlamentnek is tagja, utóbbi viselt dolgai miatt kizárja a pártból. Czernkovich ennek neszt vette és tegnap Jellasics társával kilépett e pártból. A klub határozati javaslattal tudomásul vette a kilépést, a Czernkovichét megkülönböztetett örömmel, mert így meg van kímélve attól, hogy őt — kizárja.

A király Bécsben.

Bécs, október 29. (Saj. tud. táv.)
A király ma reggel ideérkezett.

Lueger Bécs polgármestere.

Bécs, október 29. (Saj. tud. táv.)
A község tanács mai ülésében volt a polgármester választás. Luegerre 93 szavazat esett, 44 szavazó lap üres volt, egy község tanácsos pedig kimentette magát. Eszerint Lueger Bécs polgármestere.

Bécs, október 29. (Saját tud. táv.)
Lueger mandátuma átvételkor kijelentette, hogy nem párturalmat tervez, de népuralmat. A kisebbségnek nem izen harcot, de a relatív érvényesülést megengedi. Bécs német jellegének megóvására gondja lesz. A választást elfogadja, ha a király azt megerősíti. Az egész választás alatt a rendőrség teljes készenlétben volt, s aránylag elég jó volt a rend s letartóztatás is csak tíz volt.

KÖZGAZDASÁG.

Uj-aradi heti gabnavásár.

— Saját tudósítónktól. —

Uj-Árad, október 29.

Az eső végre felhagyott s gazdáink sietnek földjeiket bevetni, mert az idén nagyon is vissza maradtak az összes munkákkal eintve a szárazság utóbb a tartós esőzés folytán.

A szilárd irányzat néhány nap óta meglanyhult, mely csak ma ismét egy kissé megszilárdult.

A mai behozatal nagyon csekély volt, mert a mezei munkák erősen igénybe veszik gazdáinkat s csak 2-3 hét múlva várható ismét nagyobb hozatal.

Elkelt.

b u z a I. minőségű 5 forint 90 krajczártól 6 forintig.

b u z a közép minőségű 5 forint 70 krajczártól 5 forint 80 krajczárig.

t e n g e r i morssolt 3 forint 50 krajczártól 3 forint 60 krajczárig.

t e n g e r i osóves d. mázsája 4 forint 60 krajczár.

á r p a névleges jegyzés 4 forint 60 krajczár.

r o z s névleges jegyzés 4 forint 90 krajczár.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog özég jelentése. —

Budapest, október 29.

G a b o n a ü z l e t: Buzát ma mérsékeltén kínáltak, a vételkedv jó volt s az irányzat megszilárdult. Elkelt 30000 mm. 2¹/₂-5 krral magasabb árkon.

	mm	kilogramm	frt
Tiszavidéki	800	81. ⁵	6.92 ¹ / ₂
"	400	81.	6.90
"	500	81.	6.90
"	850	81.	6.90
"	150	80.	6.90
"	400	79.	6.70
"	3500	80.	6.90
Fehérmegyei	1250	78.	6.72 ¹ / ₂
"	1000	78. ⁵	6.57 ¹ / ₂
Máros	1800	79. ⁵	6.77 ¹ / ₂
Beeskereki	4000	78.	6.82 ¹ / ₂
Adai	4000	78. ⁵	6.80
Pancsovai	8000	77. ⁵	6.82 ¹ / ₂
Dunai	1950	76. ⁵	6.82 ¹ / ₂
"	8000	78. ⁵	6.85

Zab	100	6.15
"	200	6.02

H a t á r i d ő ü z l e t: Amerikából ma lanyha árfolyamokat jelentettek s nálunk ennek dacára szilárdan indult az üzlet s tekintettel a hideg időjárás és kitűnő vételkedvre 5-6 krajczárral magasabban zárul buza és tengeri.

Zárul 12 órakor:

Ossi buza	6.54—6.55
Buza május—júniusra	6.88—6.90
Tavaszi rosz	6.28—6.29
Ozsi rosz	6.15—6.20
Tengeri május—júniusra	4.53—4.54
Tengeri július—augusztusra	5.91—5.98
Tavasszi zab	6.93—6.94
Ossi zab	5.74—5.76
Repose	11.—11.10

K ü l t ö l d: New-York: búzára 5/8—3/4 zára 1/8—1/8, alacsonyabb. Chicago: búzára 1/8—2/8, tengerire 1/8—5/8 alacsonyabb. Páris szilárd, London és Liverpool csendes.

E r t ő k t ő z s d e: Szilárd árfolyamokon indult az üzlet s tekintettel az erős vásárlási kedvre sárlatig még inkább megszilárdult.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	399.80
Magyar hitelrészvény	481.50
Osztrák államvasut	894.50
Rima-Murányi	285.—
Lombard	112.—

— Az őszi vetések és az országos esőzés.

Közel harmadfél hónapja már, hogy jó kiadó esőnk nem volt; tegnapelőtt azonban az ország keleti részein megeredtek az ég csatornái s csakhamar az ország minden részén behöngyözött a talajt átmedveítő és fölporhanyító jó eső. Ma már azt lehet mondunk, hogy alig van hely az országban, ahol a föld mivelhető nem lenne, pedig hát még pár nap előtt is teljesen kökemény volt a talaj. A 25-70 centiméternyi csapadéknak kitűnő hatását mindentűtt észlelni fogjuk, mert a nagyont is elmaradt gazdasági munkálatokat a szántást és vetést nagyobbára be lehet még fejezni. A gazdák hozzá is fognak látni a munkálatokhoz, sietni fognak a szántással épügy, mint a vetéssel. Az eddigi tudósítások szerint az országban csak az alföldi és dunántúli vármegyék némely részében készültek el úgy, ahogy a vetéssel. Számtalan helyen azonban, ahol korán elvetették a magot, a szárazság folytán vagy nem kelt ki, vagy olyan foltsan, hogy újra kellett vetni. A buzavetések még aránylag legszebben állanak a keleti részeken, ahol megiehető s Duna és Tisza mentén. Néhol a Dunántúl is láthatni szépen zöldelő és erőteljes vetéseket. A vetések állása azonban a rendes évjáratu évekhöz képest legalább is 60-70 százalékkal gyöngébb és így legkevesebb sem lesz feltűnő, ha az idén az őszei kedvezőtlenül rosznak kitelelni. A repce tulajdonképpen ebben fogszulni, férgek is pusztítják s ennek folytán aligha várhatunk belőle csak tűrhető termést is. A takarmány-févek az eléggé enyhe időjárásban néhol zöldelnek.

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi esarnok. 1895. évi október hó 28-án. Hízott sertés árk: 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 kilon felüli súlyban) —. krig. (páronkint 300-400 kilogramm súlyban) —. krig. Fialat nehéz (pkint 320 kilon felüli súlyban) 54.—55. krig. Fialat kősp (pkint 251-320 krig súlyban) 54.—55. krig. Fialat könnyű (pkint 250 krig. terjedő súlyban) 54.—55. krig II. Magyar s z e d e t t: Nehéz (páronkint 280 kilon felüli súlyban) —. krig. — Közép (pkint 220-280 krig. súlyban) —. krig. — Könnyű (pkint 220 krig. terjedő súlyban) —. krig. — S e r t é s l é t s z á m 1895. okt. hó 25-én volt készlet 1208 darab. 1895. október hó 26-án felhajtator: — darab. 1895. október 26-án elszállított 1208 db. 1895. október 27-én maradt készletben — darab. A hízottsertés üzletirányzata: Ujabb sertések beszerzéséig jegyzések nem kösöltetnek.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, október 29. d. n. s óra.

Buza bászági új	6.45—6.90
Buza tiszavidéki	6.50—6.75
Buza pestvidéki	6.45—6.90
Buza fehérmegyei	6.55—7.—
Buza bácskai	6.55—7.—

Rozs új, elsőrendű	6.15—6.20
Rozs új, másodrendű	6.10—6.15
Arpa takarmány	5.10—5.50
Arpa égetni való	5.60—6.40
Arpa sörfőzdei	7.—8.25
Zab	6.90—6.20
Tengeri bászági	6.—6.06
Tengeri másnévű	5.90—5.95
Káposzta-repoze bászági	8.—8.25
Kóles	5.30—5.85
Buza március—április	6.91—6.98
Buza szeptember—október	6.55—6.60
Buza május—június	—
Rozs szeptember—október	6.22—6.25
Tengeri május—június	4.54—4.55
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	6.60—6.75
Zab március—április	5.95—5.96
Zab szeptember—október	5.75—5.77
Káposzta-repoze augusztus—szeptember 1894.	11.05—11.15

S z e s z ü z l e t.

— Október 29. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 51 forint 50 krajczár, kicsinyben 52 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 85 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsden.

Budapest, 1895. október 29.

Magyar aranyjárdék 4%	120.75
Magyar koronajárdék 4%	99.—
Magyar arany 4 ¹ / ₂ %	123.75
Magyar ezüst 4 ¹ / ₂ %	101.25
Magyar keleti vasut 1876.	121.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar itáltehermentesítési kötvény	100.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	100.25
Magyar nyeresémi-sorsjegy kölcsön	97.75
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	161.50
Osztrák papírjárdék	144.—
Osztrák járdék ezüst	100.—
Osztrák járdék arany	100.25
Koronajárdék	121.50
1860-iki államcorajrdék	152.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1050.—
Magyar hitelbank részvény	479.—
Osztrák hitelbank részvény	399.—
Osztrák-magyar államvasut	397.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.52
Weitzer János gép- és waggongyár részvény	342.—
Német birodalmi márka	68.80
London	121.25
Páris	47.62

Hivatalos árfolyamok

a bécsi áru- és értéktőzsden.

— Aradi ipar- és népbank pénzváltó-üzlet tudósítása. —

Bécs, 1895. október 29.

Magyar koronajárdék %	100.—
Magyar hitelrészvény	478.50
Osztrák hitelrészvény	399.25
Anglobank részvény	178.—
Laenderbank részvény	280.—
Bécsi bankgyesületi részvény	168.25
Osztrák államvasut részvény	394.50
Déli vasut részvény	112.12
Osztrák északnyugati vasut részvény	—
Osztrák északnyugati (Elbevolgyi) részvény	278.70
Budapesti villamos városi vasut részvény	—
Salgó-tarjáni részvény	—
Rimamurányi részvény	284.—
Brassói kőszénbánya részvény	—

Aradvárosi

Évadbérlet
83. szám.

színház.

Havibérlet
83. szám.

Szerdán, 1895. október 30-án

A kisalamuszi.

Operette 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerlette: Bokor József.

S Z E M É L Y E K:

De Chateaux Renard vicomte	Pállfy Nina.
St. Remy marquis	Mexei M.
De l. Tremuille lovag	Sólyom L.
Mervilleux Roland báró	Delli Henrik.
Mac Donald, amerikai állatorvos	Gyöngyi I.
Sarah, neje	Szathmári E.
Mary, ennek huga	Gergely G.
Tom, Mac Donald unokafivére	Föriss Pista.
A profet.	Csatár Gy.
Rullettes, rendőrkapitány	Szendrei M.
Julletta, szobaleány	Körösy J.

Kezdete 7 órakor.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Október 29. —

Fehér kereszt szálloda: Gróf Wickenburg Eduard huszár főhadnagy, Bécs. Gall Ferencz kereskedő, Szeged.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

22890/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földmivelségi miniszteriumnak 79480/95. sz. a. kelt intézménye nyomán közhírré tesszük, hogy a szerbiai élő sertéseknek Kőbányára vasúton való behozatala a f. évi augusztus hó 10-ike óta érvényben levő behozatali tilalom hatályon kívül helyezése mellett f. évi október hó 26-tól kezdve ismét megengedett.

Ezen sertések a kőbányai állami sertés veszteglőben kitöltendő nyolcz napi megfigyelési idő letelte után az általános állategészségügyi feltételek illetőleg a sertésforgalom szabályozása tárgyában fennálló rendeletek határozmányainak megtartása mellett a belföldön szabad forgalomba jöhetnek.

Arad, 1895. október 19.

A városi tanács.

Erdélyi, Steieri és angol pokróczok

és pedig:

- Pokróczok:** Igás lovaknak.
- Pokróczok:** Bérkocsis lovaknak.
- Pokróczok:** Nyerges lovaknak.
- Pokróczok:** Katonáknak (egész fehér alárda szorint).
- Pokróczok:** Kórházak részére.
- Pokróczok:** Szönyegeknék.
- Pokróczok:** Fürdők részére.
- Pokróczok:** Vasaláshoz.
- Pokróczok:** Nagy választékban legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Reich B. Károly-nál

Szabadság-tér 1. sz. szám.

Megrendeléseket: monogramm készítéseket, egész finom lópokróczokra és ló-maszkákra, melyeket leggyorsabban és legutányosabban elkészítettek: elvállalok.

! Vidéki megrendelések azonnal és legpontosabban teljesítettek! 1086

1895/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. földmivelségi m. kir. miniszteriumnak 58979/1895 számú rendelete nyomán ezennel közhírré tesszük, hogy Mezőhegyesen (Csanád-megye) 12 drb magyar faju bika darabonkint 250 frttól 450 forintig és Tordán (Torda-Aranyos-megye) 16 drb magyar faju bika darabonkint 200 frttól 350 frtig eladó.

Megjegyezzük, hogy a nagyméltóságú m. kir. földmivelségi miniszterium hajlandó szegényebb községek részére a bikákat kedvezményes áron és három egymást félevenkint követő részletfizetés mellett átengedni.

Arad, 1895. szept. 28.

A városi tanács.

NAGY MENNYISÉGŰ
IZLÉSES, DIVATOS
KÖNYVEKKEL ÉS BETŰRAJOKKAL
VAN
FELSZERELVE.

MINDENMÉRT
MŰVEKET, ÁRJEGYZÉKEKET,
FALRAGASZOKAT, FŐLEG
DISZMUNKÁKAT
A LEGUTÁNYOSABB
ÁRAK MELLETT KÉSZIT.

KÖNYVKÖTÉSZEZET
ÉS
PAPIRZACSKÓ-GYÁR.

TELEFON SZÁM 151.

TELEFON SZÁM 151.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Aradi és csanádi egys. vasutak palotájában. József főherceg-út 22. szám.

KÖNYVNYOMDA
ÉS
BETŰ-TÖMÖNTŐDE.

NAGY MENNYISÉGŰ
KÖNYVKÖTÉSZEZET
KÖLÖNFÉLE
DISZMUNKÁKAT
KÉSZÍTÉSÉRE.

GÁZERŐRE
BERENDEZETT
3 NAGY ÉS 1 AMERIKAI
GYORSSAJTÓ.

